Historikeren

Medlemsblad for Den Norske Historiske Forening

2.2020

Thomas V.H. Hagen (Foto:privat)

Digital vår

Thomas V.H. Hagen
Leder, HIFO

Kjære HIFO-medlemmer

Informasjonen som følger nedenfor skal de fleste ha mottatt tidligere gjennom andre kanaler, men gjentas også her.

Norske historiedager 2020 i Tromsø flyttes til neste år. Datoene er også klare: 2.-5. juni 2021. Selve konferansen vil foregå 3.–4. juni, med førekskursjoner 2. juni og byekskursjoner 5. juni. Ny manuslokking vil bli sendt ut i løpet av høsten, med ny påmelding fra januar 2021.

Utsettelsen, som vel ikke trenger en nærmere begrunnelse her, betyr at Norske historiedager i Bergen, som etter planen skulle ha foregått i 2021, forskyves tilsvarende til 2022. Jeg vil rette en meget stor takk til arrangementskomiteene både i Tromsø og Bergen for fleksibilitet, imøtekommenhet og konstruktivt samarbeid for å finne gode løsninger til beste for medlemmene.

Norske historiedager er for mange historikere ett av årets høydepunkter, både faglig og sosialt, og blir et savn. Et digitalt seminar kan ikke erstatte historiedagene. Men et digitalt plenumspanel i tilknytning til årets digitale årsmøte, håper jeg vil kunne være et plaster på såret. Historikere i Norge trenger en møteplass som alle utøvere av historiefaget kan kjenne tilhørighet til. Derfor er jeg veldig glad for at vi i forsommermåneden juni også i dette spesielle året skal få en anledning til å treffes, om enn på en annen måte.

Det digitale plenumspanelet vil gå av stabelen via en pc nær deg torsdag 4. juni fra kl. 14. Tema for panelet er «Pandemiske grenseoppganger». Arrangøren i Tromsø vil kringkaste mer informasjon om paneldeltakerne gjennom sosiale medier etter hvert, og den samme informasjonen vil bli sendt via epost til alle medlemmer. Både panelet og det etterfølgende årsmøtet vil bli avholdt på plattformen Zoom, bare med en kort bein-, musearm- og nakkestrekk imellom.

Formell innkalling til årsmøtet vil skje på vanlig måte, gjennom epost, senest onsdag 20. mai. Innkallingen vil også inneholde tydelig informasjon om hvordan årsmøtet vil bli teknisk og praktisk gjennomført.

Vi har tre flotte prismottakere som skal motta hver sin pris i år. Alle tre priskomiteene har nå innstilt en vinner og avgitt sin begrunnelse. Festmiddagen under Norske historiedager er tradisjonelt rammen rundt disse utdelingene. En festmiddag er vanskelig å rekonstruere digitalt, og det skal vi heller ikke prøve på. Men navn på prismottakerne vil bli kunngjort i forlengelsen av årsmøtet. I tillegg vil vi lage en egen Facebook-event, åpen for alle, der jurybegrunnelsene leses opp.

Helt til slutt vil jeg minne om HIFOs særskilte pott til digitale formidlingstiltak som er tidligere annonsert. Vi har allerede mottatt en meget god søknad, og håper på flere! Ordningen vil også videreføres til neste år. Alle som bærer på en god idé om et digitalt formidlingstiltak som vil komme HIFOs medlemmer til gode, oppfordres på det sterkeste til å ta kontakt med sitt lokallag. Det samme gjelder den årlige, ekstra arrangementsstøtten som kan gis til lokallagene ut over den faste grunntildelingen: Søknader skal fremmes av lokallagene, men de trenger gode ideer fra medlemmene i sin teig.

Min anbefaling til medlemmene er: Tenk offensivt – se muligheter!

Innhold

Leder

Lederen har ordet – *Thomas V.H. Hagen* 2

HIFO-Nytt

Norske historiedager i 2020 Tromsø UTSATT! – *Amund Pedersen* 6
Innstilling til nytt HIFO-styre – *Valgkomiteen* 8
Digital krisepakke fra HIFO – *Amund Pedersen* 10
Stengte skoler stopper ikke historiekonkurransen – *Martin Auke* 11
Hvor stort er Trøndelag? – Midtnorsk historieseminar i Trondheim – *Maria Antonie Sæther* 12

Arkiv

Detektiv i arkivet: Eleven som historiker – *Johanne Bergkvist og Unn Hovdhaugen* 14

Fra hjemmekontoret

Digital undervisning – Intervju med Einar Lie – *Nora Birkeland* 20

Debatt

Krisedokumentasjon – en viktig oppgave for museene 24

Fra studentene

Kvinnedag og likestilling – rapport fra studentarrangement ved UiA – *Ragnhild Bie Nielsen* 26

Seniors perspektiv

Seniors perspektiv – Ellen Schrumpf – *Olav Rovde* 30

Fotospalten

Seierherrenes fotohistorie – *Arthur Tennøe* 38

Den norske historiske forening ble stiftet i 1869 og utgav *Historisk tidsskrift* for første gang i 1871, som nå er Norges eldste eksisterende vitenskapelige tidsskrift. I 1990 ble foreningen slått sammen med Norsk historikerforening (HIFO) og Norsk komité for historisk vitskap. Den nye konsoliderte organisasjonen tok forkortelsen HIFO, og foreningen overtok funksjoner fra alle de tre eldre foreningene.

Forsidebilde: Fredrikkeplassen på Universitetet i Oslo pleier å yre av liv når sola titter fram om våren. Bilde tatt 25. april 2020 (Foto: Amund Pedersen)

Den norske historiske forening (HIFO)
Institutt for arkeologi, konservering og historie, Universitetet i Oslo
Postboks 1008 Blindern, 0315 Oslo
Kontortelefon: 22 85 72 70

Historikeren kommer ut med fire nummer i året. Manusfrist for hefte 3, 2020: 24.august.
Manuskripter sendes redaksjonen som vedlegg til e-post skrevet i Word, til historikeren@hifo.no.
Annonsepriser (svart-hvitt/farge): 1500/2000 kr per helside, 750/1500 kr per halvside. 2500 kr per bakside (farger).

Grafisk produksjon: Kjersti Hjelmeland Brakstad. Trykk: Hurtig-trykk

ISSN 1891-6600

Redaksjonen

Som resten av samfunnet er *Historikeren* og HIFO påvirket av den pågående pandemien som har rammet store deler av verden. Vi kommer allikevel ut med et knippe saker som vi håper alle hjemmekontorister kan ha glede av. Noen saker kom inn før de omfattende tiltakene, andre har blitt til underveis.

Vi omtaler endringene i HIFOs årsmøte, Norske historiedager, samt HIFOs digitale krisepakke. Videre får vi et innblikk i hvordan historikerne ved Universitetet i Oslo har løst undervisnings- og forskningstid fra hjemmekontoret. Nora Birkeland har intervjuet Einar Lie om hans erfaringer. Han forteller blant annet om studenter som får problemer når Arkivverket har måttet stenge dørene. I skrivende stund er det en situasjon som skal vedvare fram til 15. juni, altså etter at eksamen og avgangsoppgaver skal leveres.

Lesere har lenge etterspurt stoff om og for studenter. Vi viderebringer i dette nummeret en rapport fra et arrangement ved studentforeningen Clio i Universitetet i Agder og håper dette kan være starten på en spalte kalt «Fra studentene».

I den faste spalten «Seniors perspektiv» får vi stifte nærmere bekjentskap med tidligere HIFO-leder Ellen Schrumpf i et portrettintervju gjort av Olav Rovde. Vi får også presentert to ikoniske fotografier fra 9. april 1940 i «Fotospalten».

Dette nummeret er det siste nummeret fra denne redaksjonen. Vi vil derfor få takke alle bidragsytere og lesere for fire spennende og innholdsrike år i historiefagets tjeneste. Vi vil gjerne få trekke fram Arthur Tennøe for hans urokkelige og spennende bidrag til hvert nummers «fotospalte», samt grafiker Kjersti Hjelmeland Brakstad som utrettelig har mottatt forsinkede bidrag og som velvillig har fulgt opp våre anvisninger ved setting av bladet.

De som har deltatt i *Historikerens* redaksjon de siste fire årene er Henrik Mathiesen, Nora Rodin, Marthe Glad Munch-Møller, Håvard Brede Aven og Tiago Matos i tillegg til den sittende redaksjonen Caroline Juterud, Nora Birkeland, Martin Auke, Amund Pedersen og Vibeke Kieding Banik. En spesiell takk til Vibeke som slutter i redaksjonen etter samfulle seks år!

Vi vil ønske den nye redaksjonen som tiltrer etter HIFOs årsmøte lykke til!

Takk for oss og god lesing!

Om Historikeren

Redaksjonen har base i Oslo. Kontakt redaksjonen på epostadressen historikeren@hifo.no. Redaktør: Amund Pedersen. Redaksjonsmedlemmer: Vibeke Kieding Banik, Caroline Juterud, Nora Birkeland og Martin Auke.

Norske historiedager 2020 i Tromsø – UTSATT

6. april kom beskjeden. Universitetet i Tromsø avlyste alle arrangementer fram til sommeren. Dette bakteppet gjorde det også umulig å gjennomføre årets Norske historiedager som skulle arrangeres i Tromsø 4-6. juni. Men fortvil ikke! – arrangørene kommer sterkere tilbake neste år.

Amund Pedersen
Redaktør, Historikeren

På et krisemøte rett etter påske bestemte altså arrangørene i samråd med HIFOs ledelse å utsette – ikke avlyse – arrangementet i ett år. Den opprinnelige arrangøren av Norske historiedager 2021, HIFO Bergen, har velvillig trådt til side og utsatt sitt arrangement. Norske historiedager 2022 vil altså bli arrangert i Bergen.

Datoene for Norske historiedager 2021 vil bli 2.–5. juni 2021. Selve konferansen vil foregå 3.–4. juni, med førekskursjoner 2. juni og byekskursjoner 5. juni. Det meste av opplegget overføres slik det var planlagt for i år, men det vil selvsagt bli noen endringer. Ny manuslokking sendes ut i løpet av høsten og ny påmelding blir fra januar 2021.

Digitalt årsmøte 2020 på samme dato

Årsmøtet i HIFO 2020 vil allikevel bli gjennomført på den opprinnelige datoen, 4. juni. Arrangementet vil foregå i digital form på videokonferansetjenesten «Zoom», og alle medlemmer vil bli varslet og gitt utførlige instruksjoner i god tid før møtet. Detaljene i opplegget er ikke klart når dette skrives.

Digital plenumspanel

Den som rydder kontorpulten og finstiller webkameraet for å delta på årsmøtet den 4. juni vil også kunne være med på et digitalt plenumspanel, som arrangørene i Tromsø har satt opp som et plaster på såret. Det overordnede tema for Norske historiedager i Tromsø er *Grenser,* men med covid-19 fikk dette tema en langt mer presserende betydning. Panelet vil adressere «Pandemiske grenseoppganger» fra ulike historiske perspektiver, og deretter vil det åpnes for spørsmål og kommentarer. Årsmøtet vil følge rett etter dette.

Tromsø i juni. For den som lengter etter Tromsø i juni vil det bli ny mulighet i 2021. (Foto: Christine Smith-Simonsen).

Program

Digitalt plenumspanel «Pandemiske grenseoppganger» torsdag 4. juni kl. 1400

HIFOs årsmøtet avholdes torsdag 4. juni kl. 1500

Valgkomiteens innstilling til nytt HIFO-styre

Valgkomiteen har levert sin innstilling. Nytt HIFO-styre velges under det digitale årsmøtet torsdag 4. juni kl. 1500

Valgkomiteen
HIFO

I valgkomiteens innstilling er det tre nye ansikter.

Miriam Tveit er innstilt som vara og har mastergraden og doktorgraden fra Universitetet i Tromsø, og har vært tilsatt ved Nord universitet som førsteamanuensis i historie siden 2012. Forskingsinteressene hennes er middelalderhistorie med vekt på rettshistorie. Tveit har vært sekretær for HIFO-Tromsø (2007–2009) og leder for HIFO-Bodø (2013–2017).

Even Næss Bergseng er innstilt som ny redaktør av *Historikeren*. Han er vokst opp på Gjøvik og i Trondheim, og er for tiden bosatt i Oslo. Han har mastergrad i historie fra UiO, med årsenhet i idéhistorie og støtteemner i statsvitenskap og sosiologi. Masteroppgaven hans tok for seg valgstreiker i norske byer under stortingsvalgene i perioden 1885–1903. Han var redaktør for studenttidsskriftet *Fortid* fra våren 2017 til våren 2018 og har tidligere jobbet med arkiv og formidling på HL-senteret. Nå for tiden er han ansatt som formidler i kommunikasjonsavdelingen på Stortinget.

Monika Praczyk er innstilt som varamedlem og tok både bachelor- og mastergrad i historie ved Universitetet i Bergen. Hun begynte som doktorgradsstipendiat ved Universitetet i Agder i september 2019. Hun forsker på polsk ny-nasjonalisme.

Innstillingen HIFOs styre 2020-2021

Leder

Thomas V.H. Hagen
Gjenvelges, 2020-2021

Styremedlemmer

Ruth Hemstad
Gjenvelges, 2020-2022

Synne Corell
Ikke på valg, valgt for 2019-2021

Harald Rinde
Ikke på valg, valgt for 2019-2021

Trond Bjerkås
Ikke på valg, valgt for 2019-2021

Eirinn Larsen
Gjenvelges, 2020-2022

Karsten Korbøl
Gjenvelges, 2020-2022

Styremedlem og redaktør av *Historikeren*

Even Næss Bergseng
Nyvalg, 2020-2022

Varamedlemmer

Per Kristian Sebak
Ikke på valg, valgt for 2019-2021

Miriam Tveit
Nyvalg, 2020-2022

Monika Praczyk
Nyvalg, 2020-2022

Andreas Bagås Lien
Gjenvelges, 2020-2022

Revisorer

Kristian Hunskaar
Ikke på valg, valgt for 2019-2021

Arne Solli
Gjenvelges, 2020-2022

Valgkomiteen har bestått av Marthe Hommerstad, Ola Teige og Ketil Zachariasen.

Digital krisepakke fra HIFO

HIFO ønsker å stimulere til nytenkning og formidlingsglede i disse tider. Det er satt av en pott på 15 000 kroner øremerket særskilte digitale formidlingstiltak som kommer HIFOs medlemmer til gode. Det er lokallagene som kan søke.

Amund Pedersen
Redaktør, Historikeren

Inntil tre lokallag kan få tildelt inntil 5000 kroner etter søknad og fortløpende behandling. Søknaden må inneholde en kort beskrivelse av tiltaket og budsjett. Her gjelder det å være raskt ute. HIFO oppfordrer medlemmer med gode ideer til å ta kontakt med sitt lokallag! Søknaden sendes til post@hifo.no.

Digital formidling i Agder

I skrivende stund har ett formidlingstiltak mottatt støtte på 5000 kr. Det er HIFO Agder som har søkt om å få midler til å produsere en podkast basert på ti utvalgte artikler fra lokallagets historikerspalte i *Agderposten,* «I et historisk lys».

I regi av denne historikerspalten har HIFO Agder de siste åtte årene koordinert i overkant av 100 populærvitenskapelige artikler skrevet av historikere på Agder. Lokallaget ønsker nå å gjennomføre et pilotprosjekt der de produserer en podkast basert på ti av disse artiklene. Podkasten vil publiseres på nett i tilknytning til spaltens nettside, og vil i tillegg distribueres via andre relevante plattformer. Det vil legges vekt på krysslenking som gjør at podkasten kan lede til videre fordypning i historikerspalten, og omvendt.

Historikeren gratulerer og gleder seg til gode lytteropplevelser!

Vi minner også om HIFOs ordinære arrangementstøtte til lokallagene! Se mer på www.hifo.no

Stengte skoler stopper ikke historiekonkurransen

Martin Auke
Historikeren *og Skole-HIFO*

Stengte skoler, avlyste eksamener og unntakstilstand har skapt utfordringer for elever og lærere denne våren. Selv om skolehverdagen har vært annerledes, har Skole-HIFO og Fritt Ords historiekonkurranse mottatt totalt 763 bidrag. Fordelt på 34 ulike videregående skoler har det kommet inn 590 tekstbidrag, i tillegg til 173 besvarelser fra ti ulike ungdomsskoler.

Disse tallene er nesten identiske med de siste årenes deltakelse for videregående, mens det er en liten nedgang blant de innsendte bidragene fra ungdomsskolene, noe som kanskje kan skyldes problemer med å koordinere felles innsending av oppgaver når skolene er stengt. Mange bidrag og god oppslutning fra hele Norge, også i år, tyder på at mange historielærere mener arbeidet med denne oppgaven er svært verdifullt for elevene.

Som vanlig dekker bidragene et meget variert tematisk område, fra amerikareiser ved århundreskiftet og idrettens plass i det norske samfunn i mellomkrigstiden, til kvinnekamp og organisasjonsliv på 1970-tallet. Selv om de fleste av bidragene er fagartikler, er det også en del elever som har satt sammen spennende videoer for å fortelle om sin families plass i et historisk perspektiv. Når dette bladet går i trykken er alle oppgavene lest, og de beste bidragene sendt videre til fagjuryen. Vinnerne kåres før skoleåret er omme.

Hvor stort er Trøndelag? – Midtnorsk historieseminar i Trondheim

5. mars arrangerte HIFO Trøndelag Midtnorsk historieseminar i Fylkesmannsboligen i Trondheim.

HIFO Trøndelag

Styret i HIFO Trøndelag har lenge diskutert hvordan vi best kan ivareta interessene til historiefagets utøvere i hele regionen. I Trondheim er det mange foreninger som arrangerer gode foredrag og samlinger, ofte med veldig trofaste deltakere. Trondheim historiske forening og Kunnskapsbyen har faste avtaler med egnede lokaler og en veldig tydelig profil på sine arrangement. Det er vanskelig, og egentlig ikke ønskelig, å konkurrere med disse. Etter å ha invitert til en rekke mindre arrangement med varierende oppmøte blant våre medlemmer, bestemte vi oss for å satse på noe større.

En møteplass for historikere i Midt-Norge

Vi begynte allerede våren 2019 å diskutere ideen om å arrangere et seminar. Vi ønsket å skape en faglig og sosial møteplass for historikere i regionen, med mål om at dette skulle bli en årlig tradisjon der folk fra historiefaglige miljøer ved universiteter, museer, arkiv, historielag og skoler kunne møtes. Innen sensommeren var mange av planene på plass. Vi fikk leie lokaler i den flotte Fylkesmannsboligen, som forvaltes av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, og de historiske omgivelsene på Kalvskinnet i Trondheim ble en fin ramme for seminaret. Vi fikk økonomisk støtte fra Torstein Erbos gavefond, Institutt for moderne samfunnshistorie og Institutt for historiske og klassiske studier ved NTNU. Seminaret kunne trolig vært gjennomført uten tilskudd, men da med en relativt høy deltakeravgift. I og med den økonomiske støtten kunne vi tilby et gratis seminar, noe vi tror var med på å gi flere muligheten til å delta, spesielt historikere uten driftsmidler.

I oktober inviterte vi historikere i hele regionen til å sende inn forslag til bidrag. Vi ønsket å invitere så bredt som mulig, derfor satte vi ingen tematiske begrensninger utover at tematikken måtte være historiefaglig. Bidrag med midtnorsk historie som tematikk ble ønsket særlig velkommen, da vi i samarbeid med Trondhjems historiske forening ønsker å utgi en fagfellevurdert spesialutgave av Trondhjemske samlinger i etterkant av seminaret. Per i dag venter vi på svar på en rekke søknader om økonomisk støtte til utgivelsen og krysser fingrene for positive svar.

Et variert og spennende program

Innen midten av november hadde vi mottatt mange spennende manusforslag.

Trøndelag: ett rike? Hilde Gunn Slottemo og Jakob Maliks diskuterer trønderske identiteter i lys av regionreformen. (Foto: Ragnhild Green Helgås)

Bidragsyterne hadde en variert bakgrunn fra UH-sektoren, arkiv og bibliotek, museum og frilansere, og elleve av dem ble invitert til å holde presentasjon. Vi hadde også kapret tre dyktige foredragsholdere til plenumssesjonene. Totalt var det 30 deltakere på seminaret, noe som betød full sal i Fylkesmannsboligen.

Programmet for seminaret 5.mars ble veldig variert og spennende, med et tidsspenn som strekte seg fra tidlig 1700-tallshistorie til moderne tid. Første plenumssesjon hadde tittelen «Hvor stort er Trøndelag?», der Jakob Maliks fra NTNU og Hilde Gunn Slottemo fra Nord universitet diskuterte spørsmål knyttet til Trøndelags historie og trønderske identiteter. Seminarets andre plenumssesjon holdt av Heidi Anett Øvergård Beistad fra Stiklestad nasjonale kultursenter hadde tittelen «Stedet vi står på gjør langsynt» - historiebruk og symbolkamp på Stiklestad i tusen år». I innlegget diskuterte Beistad ulike aspekter ved Stiklestads sentrale rolle i norsk historie, og hvordan stedet alltid har blitt – og fortsatt blir – både brukt og misbrukt av aktører som ønsker å dra veksler på dets historie.

Seminaret ble rundet av med en sosial samling med middag på kveldstid. Vi fikk inntrykk av at deltakere og bidragsytere var fornøyde med seminardagen og det var fortsatt veldig god stemning under middagen. Det er rart å se tilbake på denne hyggelige dagen nå, da vi bekymringsløst var samlet rundt både kaffe og bakst på dagtid og pizza på kveldstid, uten å tenke på smitte. Akkurat én uke etter seminaret erklærte myndighetene at skolene skulle stenges og en rekke smitteverntiltak ble innført. Hadde vi bestemt oss for å arrangere seminaret to uker senere, så ville det blitt utsatt på ubestemt tid. Vi er derfor desto mer takknemlige for denne seminardagen, som i utgangspunktet var veldig fin, men som i denne unntakstilstanden samfunnet befinner seg i fremstår desto mer minneverdig.

Detektiv i arkivet: Eleven som historiker

I Oslo byarkiv inviteres eleven selv til å være historiker og jobbe med originalkilder med et kildekritisk blikk.

Johanne Bergkvist og Unn Hovdhaugen
Oslo byarkiv

Hva er et arkiv? Hvordan danner arkivet grunnlag for historien og fortellinger om det som har skjedd i fortida? I Oslo byarkiv finnes 20 km med gamle papirer fra Oslo. Hva forteller de oss om fattigdom, deltakelse og demokrati for hundre år siden? Med kilder fra arkivet kan skoleelever selv undersøke denne historien. Opplegget «Detektiv i arkivet» er på 90 minutter og utformet med utgangspunkt i læreplanmål i samfunnsfag for ungdomstrinnet:

- reflektere over samfunnsfaglege spørsmål ved hjelp av informasjon frå ulike digitale og papirbaserte kjelder og diskutere formål og relevans til kjeldene.
- finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis.

Målet er at eleven etter opplegget skal vite hva en kilde er, forstå hva det vil si å utøve kildekritikk, og få et inntrykk av hvordan historie skrives, og hva et arkiv er. De færreste av elevene har tidligere vært i et arkiv, og kun et fåtall har hørt om et arkiv før. Innledningsvis forteller vi derfor litt om hva et arkiv er og hva som finnes i arkiv, og hva som skiller arkiv fra museum eller bibliotek. Vi snakker om at det ikke er noen ferdige fortellinger i arkivene, men et uendelig antall puslespillbiter som kan settes sammen til historie, men at man må stille spørsmål til kilden for å få svar. Det er detektivjobben. Noen av disse puslespillbitene blir elevene kjent med, og de får se hvordan de kan brukes til å skrive historie.

Opplegget ble utformet etter dialog med lærere og tilbakemelding på hva de syntes var vanskelig å formidle i klasserommet. Kildekritikk viste seg å

Barn i magasinet (Foto: Heidi Voss-Nilsen)

være noe de ønsket innspill på. Tilbakemeldingene vi får i etterkant har vært utelukkende positive, og at det tilfører noe mer å besøke selve arkivet, enn formidling i klasserommet.

Deltakende metode i formidlingen

Opplegget baserer seg på en stor grad av dialog, og høy grad av delaktighet fra elevene. Den første timen veksler mellom foredrag, arbeid med oppgaver i smågrupper, diskusjon i plenum og digitale fortellinger. Den siste halvtimen er omvisning i magasinet. Elevene trenger ikke forkunnskaper for å delta i opplegget, vår erfaring er derfor at det enkelt kan justeres til ulike grupper. Med dette utgangspunktet, kan opplegget lett tilpasses både barnetrinn, videregående skole og voksenopplæring.

Vi starter med å få elevene til å diskutere to og to: Hvorfor er historie viktig? Det er et ledende spørsmål, og det sier vi også til elevene. Det kommer frem mange gode refleksjoner og vi snakker om at det ikke finnes riktige eller gale svar. Grunnen til at vi velger å jobbe på denne måten er at alle i klassen skal få mulighet til å delta selv om de ikke trives med å snakke høyt for hele gruppa. Vår erfaring er at de fleste tør å si hva de tenker når det er til en annen, har man

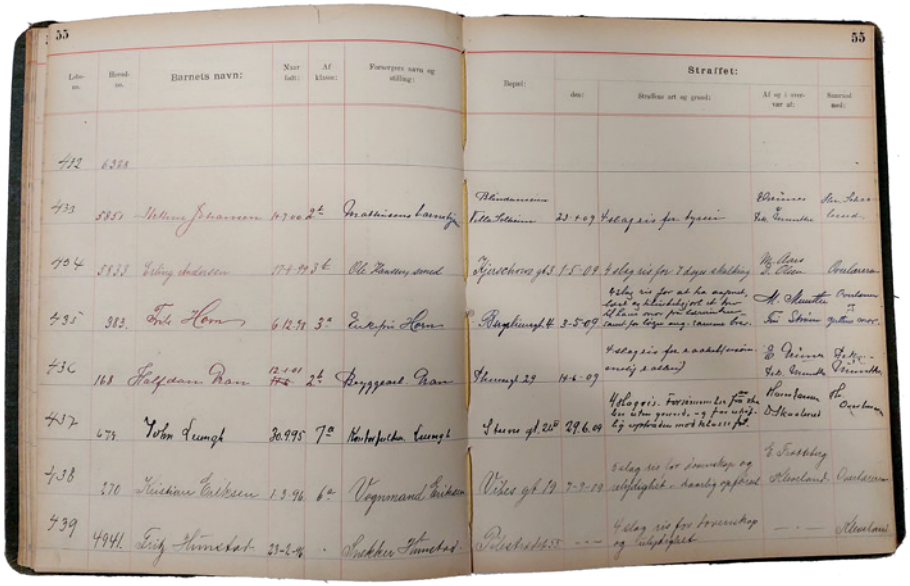

Forside og utdrag fra Straffebok, disiplin fra Bolteløkka skole 1898- 1932

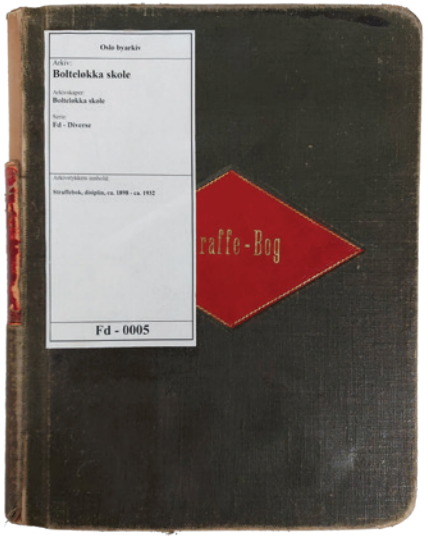

luftet det for en er det også enklere å dele i plenum.

Vi viser frem forskjellige kilder og får elevene til å reflektere rundt hva en kilde kan være, og hva ulike kilder kan gi oss svar på. Blant annet diskuterer vi aviser som kilde, og hva vi må tenke på når vi for eksempel bruker aviser fra 1940 som kilde. Kildene kan ikke leses alene, men står i en kontekst og har et opphav som det er viktig å kjenne til for å kunne tolke den. Denne mangelen på kilder peker fram til kildene vi senere viser fram i arkivet.

Straff i skolen og stemmerett

Det overordnete temaet for opplegget er kilder og kildekritikk. For å jobbe med dette har vi valgt oss ut to caser der elevene ser på ulike kilder, og de får se hvordan vi har brukt kildene til å lage digitale fortellinger, og de får jobbe med en av kildene selv. Det første temaet vi jobber med er skolehistorie, og casen er straff i skolen. Det første de får utforske er en elevtegning fra Sagene skole, og oppgaven er å finne ut hva tegningen kan fortelle om elevens skolesituasjon. Hvordan er denne forskjellig fra deres skolehverdag? Vi oppsummerer i plenum og går over til å snakke mer om skolehistorie, og bruken av straff i skolen.

Deretter viser vi en digital fortelling, denne ligger også tilgjengelig på www.digitaltmuseum.no, og har tittelen «Nei, nei, gutt». Elevene får etter visningen av filmen utdelt en av kildene vi brukte da vi lagde fortellingen, en side i en straffeprotokoll fra Bolteløkka skole i 1909. Sammen med den får de utdelt et oppgaveark med spørsmål til kilden. Her skal de blant annet undersøke: Hvem har laget kilden og når? Hva kan dere finne ut om Margrethe Munthe? Kan dere finne en likhet mellom alle som er straffet? Elevene møter en skriftlig kilde som er over 100 år gammel, dette byr på flere utfordringer. Blant annet språket som brukes, og å kunne lese håndskrift. I tillegg til kildene deler vi derfor også ut en transkribert versjon som elevene også kan bruke når du skal løse oppgavene. Vår erfaring er at håndskriften er vanskelig for de fleste, og at jo mer konkrete spørsmål vi starter med, jo mer modige blir elevene til abstrakt refleksjon.

Den andre casen vi har valgt ut handler om fattigdom og stemmerett. Ved innføringen av allmenn stemmerett for menn i 1898, ble det innført en ny paragraf til grunnloven. Alle som fikk offentlig støtte, inkludert deres ektefelle, mistet stemmeretten. Det gjaldt også om barn fikk legehjelp eller ble satt bort på landet. De som mottok fattigstøtte mistet stemmeretten helt til de hadde betalt tilbake alt de hadde fått i støtte. Slik var det fram til 1919. Elevene får se en digital fortelling om Johan Alfred Hansen som ble fratatt stemmeretten i 1913 fordi han hadde mottatt fattigstøtte. Etter filmen spør vi elevene om de har fått med seg hva Johan Alfred fikk i støtte, og som gjorde at han mistet stemmeretten. I tillegg ber vi elevene reflektere over hvor fortellingen kommer fra. Johan Alfred var en av mange som ble rammet av tuberkulose på begynnelsen av 1900-tallet. Han ble innlagt på Glitre sanatorium, noe som ble betalt av Sunnhetsvesenet. Det eneste han fikk støtte til av fattigvesenet var penger til skoreparasjoner på kr 2,50. Hadde det vært i dag hadde det vært snakk om så lite som 150-175 kr i støtte. Dette synes elevene er lite å miste stemmeretten for, og det forteller dem noe om den knappheten som Johan Alfred og andre levde under.

Bruk av digitale fortellinger har vist seg å være veldig effektiv i undervisningen. Selv om disse ikke er profesjonelt laget liker elevene dem fordi det er ekte fortellinger. I tillegg får man

Mange av våre brukere føler seg som detektiver når de åpner arkivbokser på lesesalen som kanskje aldri har blitt sett på tidligere. (Foto: Heidi Voss-Nilsen)

vist frem mange kilder og bilder samtidig som formidlingen blir spisset til et tema.

Kontrafaktisk historie

Den siste oppgaven vi jobber med handler om kontrafaktisk historie. Dette er en krevende øvelse, men fungerer godt blant skoleelevene. Spørsmålet vi tar utgangspunkt i er: Hvordan hadde Norge vært uten allmenn stemmerett? Vi ber elevene formulere fire ulike scenarier over hva som kan skje. Her er elevene flinke til å reflektere og sammenligne med andre samfunn. De er også flinke til å trekke paralleller til andre ting de har jobbet med i historiefaget, som den franske revolusjonen.

Elevene får også her mulighet til å bruke fantasien og være kreative. De som ønsker deler i plenum og noen ganger blir det da diskusjon mellom gruppene.

Omvisning i arkivmagasinet

Opplegget avsluttes med en tur i Byarkivets magasin der vi viser frem originalkilder og diskuterer hvordan historikere kan tolke kilder på forskjellig måte. Og hvordan flere opplysninger kan settes sammen, og at en liten påførsel kan ha betydning for hvordan vi forstår historien. I arkivet etter Havnevesenet i Oslo finnes det journaler over aller båter som har kommet til havn, og reist igjen. I november 1942 finner vi Donau på vei med norske jøder til Auschwitz. I protokollene er det påført «last jøder», og elevene kan reflektere over hva denne kilden kan fortelle om byråkrati, folkemord og dokumentasjon.

Vår erfaring er at elevene synes det er spennende med arkivbesøk. De får oppleve lukta av papir, samtidig som de får et bedre inntrykk av mengden materiale som finnes.

Digital undervisning – Intervju med Einar Lie

Da universiteter og høyskoler brått måtte stenge dørene i midten av mars på grunn av koronaviruset, måtte alle undervisere kaste seg rundt og legge om undervisningen til digital undervisning. Hvordan har det gått? Vi har tatt en prat med Einar Lie, professor i historie ved Universitetet i Oslo.

Nora Birkeland
Historikeren

Aller først lurer vi på: Hva slags undervisning har du dette semesteret?

– Jeg har noen store fellesforelesninger for førsteårsstudenter, i moderne historie, og et emne på bachelornivå med seminarundervisning som jeg underviser sammen med Finn Erhard Johannessen. I siste del av semesteret har jeg også hatt to seminarrekker for førsteårsstudenter, såkalte særemner. Disse undervises med sju dobbelttimer hver. I tillegg til dette har jeg noen veiledningsgrupper på bachelor og master.

Har du kunnet følge vanlig struktur på undervisningen din nå som du underviser digitalt, eller har du måttet gjøre store endringer i hvordan du legger opp undervisningen?

– Det emnet jeg hadde sammen med Finn Erhard ble avbrutt midt i av stengningen av campus, og vi videreførte emnet på Zoom. Her hadde vi et opplegg med obligatoriske muntlige presentasjoner, organisert i Canvas, og det videreførte vi egentlig helt etter planen. Selv om rammen ble nokså annerledes. Men opplegget ellers har jeg forsøkt å tilpasse slik at det passer best mulig for digital undervisning, også med tanke på å bruke de mulighetene som det digitale rommet tilbyr.

Einar Lie (Foto: privat/zoom)

Fredrikkeplassen april 2020. Alle studentene er hjemme og har nettundervisning med Einar Lie? (Foto: Amund Pedersen)

Hvordan har det fungert med store og små grupper i undervisningen? Hva har fungert best, og hva har vært mest utfordrende?

– Alt sammen har vært utfordrende! Både forelesningene og særemnene har jeg for første gang. Det er jo alltid mer arbeidskrevende, men samtidig har dette gjort at jeg har kunnet legge dem opp med tanke på digital undervisning. Særemnene har gått i grupper på omkring 20 studenter. Der har jeg laget en videopresentasjon i Zoom, med meg selv snakkende og gestikulerende sammen med en PowerPoint. Denne har jeg lagt ut for studentene noen dager i forveien. Så har vi på oppsatt tid hatt forberedte bidrag fra studentene, diskusjon av tekster, og av

fortolkninger og forståelser av tekstene, med en blanding av fellesdiskusjoner og smågrupper. Dette har fungert veldig godt, med aktive studenter.

Forelesningene ville jeg ikke lage som rene opptak. Jeg tenkte at studentene ville sette pris på å ha en liten digital kontakt med hverandre og få en slags kontakt med en lærer, og jeg har snakket i sanntid med skjermbilde og PowerPoint. I forelesningene har jeg lagt inn spørsmål til kort diskusjon i «break-up-rooms» med tre-fire studenter i hvert rom og noen flervalgsspørsmål til temaer jeg har tatt opp. Der har jeg brukt «poll»-funksjonen i Zoom. Til sist har jeg vært tilgjengelig for spørsmål i et kvarters tid etter forelesningen – jeg har ikke villet ta spørsmål underveis, det er grenser for hva jeg greier å holde styr på!

Det er nok det siste som har vært mest krevende. Det er veldig mange studenter til stede, og forelesningen må være mye bedre planlagt enn når man holder den fysisk i auditoriet. Men tilbakemeldingene fra studentene er fine – både på innhold, men ikke minst at de går toveis i sanntid – og det gir en viss lønn for strevet.

Du har også erfart å møte studenter for første gang i en digital setting, hvordan har dette fungert?

– Det var jeg spent og litt usikker på. Jeg laget i god tid en liten video med presentasjon av kurs og opplegg – og meg selv – for å minne om at vi skulle gjøre noe sammen. Jeg lurte litt på hva som ville møte meg når jeg skrudde på skjermen til første time, men det har fungert forbausende bra. Det skyldes nok det nye opplegget vi har for de store emnene på det første året, med faste smågrupper og masterstudenter som læringsassistenter. De har kjent hverandre veldig godt fra før, og det har vært lett å engasjere de samme gruppene i forberedelser og fremlegginger.

Er det noe som har overrasket deg etter at du begynte å undervise digitalt?

– Mange ting, jeg hadde jo ingen erfaring fra dette. Særemnegruppene har fungert mye bedre enn ventet. Jeg synes selv at de faktisk lærer mer og raskere enn jeg noen gang har opplevd med tilsvarende grupper tidligere. Nå får de jo både en halvtimes introduksjon fra meg, i tillegg vanlig undervisning i et nokså tett opplegg, så «trykket» er nok høyere. Og så er jeg overrasket over hvor slitsomt det faktisk er. Jeg sitter jo uansett store deler av dagen foran PC-en. Men jeg har hatt dager med fire timers undervisning, og et par veiledninger, og da er jeg temmelig kjørt.

Hva tenker du er «suksessfaktorene» for å få til digital undervisning?

– Det er nok å finne måter å skape litt engasjement og deltakelse på. For eksempel bruk av smågrupperom med presist formulerte oppgaver og planlegge hvordan oppsummeringene skal være, og å finne en form som er mest mulig avslappet og senke terskelen for å delta i samtalen. I vanlig undervisning stiller jeg ofte spørsmål til enkeltstudenter, gjerne dem som ikke så lett tar ordet ellers, og det har jeg gradvis lagt inn også i den digitale undervisningen. I tillegg er det naturligvis viktig å ha tenkt nøye gjennom hva jeg selv skal si og presentere. Det gjelder jo for all undervisning, men det blir enda viktigere her.

Så må man naturligvis også beherske det tekniske. Men litt surring og famling med godt humør til er egentlig ikke så farlig; det er like greit å vise at ingen i det virtuelle rommet er utlært på akkurat dette.

Ellers har jeg lært og tilpasset meg litt etter hvert. Jeg har kommet til at det å undervise med PC-en foran meg på pulten, i vanlig skriveavstand med kameraet oppunder nesa, er den mest slitsomme og kunstige varianten. Det er bedre for meg å stå med litt avstand til PC-en, eller gjerne sitte litt dypt i sofahjørnet med PC-en på et sofabord skjøvet litt unna – ved hjelp av en trådløs mikrofon og webkamera zoomet litt inn (de to siste er innkjøpt billig på Elkjøp). Da føler jeg at jeg er litt mer i et rom og litt mindre låst til et kaldt kameraøye en snau halvmeter unna.

Hvilke utfordringer møter du i veiledning av master- og bachelor-studenter digitalt?

– Det synes jeg stort sett går fint. Men jeg har hatt et par studenter som sliter med motivasjon og selvtillit, og som har stanset litt opp i den nye isolerte arbeidssituasjonen. Da føler jeg meg mye mer utilstrekkelig enn når jeg faktisk har dem foran meg, ser hele personen og kan snakke ordentlig. For eksempel kan rolig pause i samtalen være fint i et fysisk rom eller et kontor. Digitalt går ikke det, det blir bare tomt og vanskelig.

Har du inntrykk av noen spesielle utfordringer studentene dine møter?

– Masterstudentene har hatt problemer med stengte arkiver og biblioteker. Og jeg har som sagt et par studenter som er klart preget av den mer isolerte tilværelsen. På bachelor treffer jeg studentene mindre direkte. De samtalene jeg har hatt i små grupper har gitt inntrykk av at de fleste greier seg rimelig bra, men her er det ganske sikkert mange unntak.

UiO planlegger nå for at digital undervisning også kan fortsette til høsten. Er det noe du tenker du vil gjøre annerledes til høsten, når du skal starte med nye emner og nye studenter?

– Nei, egentlig ikke så mye i innhold og opplegg. Men hvis det blir digital undervisning, vil jeg nok bruke litt tid med studentene på å snakke om hvordan vi skal gjøre det, hva som skal til fra min og deres side for at det skal bli bra. At for eksempel gruppeundervisning er avhengig av at alle er skikkelig forberedt, at vi er enige om hvilke kjøreregler vi har for bruk av for eksempel åpne spørsmål og chat – og at kameraet skal være på, ikke minst. Det siste vet jeg mange lærere er opptatt av, skjønt det har ikke vært noe stort tema i min undervisningen hittil. Et par enkeltstudenter har skrevet til meg med helt spesielle grunner for ikke å ha på kameraet, og det har jeg akseptert, men regelen bør være at vi ser og hører hverandre i det som skal være en åpen, pågående samtale og diskusjon.

Krisedokumentasjon – en viktig oppgave for museene

Under nasjonale kriser er bred og systematisk dokumentasjon en viktig oppgave. Museene kunne gjort denne jobben bedre og raskere hvis vi hadde samlet oss om en felles strategi.

Olav Aaraas, *direktør ved Norsk Folkemuseum*
Marie Skoie, *leder for kulturhistorisk seksjon, Norsk Folkemuseum*
Linnea Björk, *leder for dokumentasjonsavdelingen, Norsk Folkemuseum*
Audun Kjus, *førstekonservator ved Norsk etnologisk gransking, Norsk Folkemuseum*

Mange museer har startet innsamlinger om koronaepidemien og hvordan den påvirker det norske samfunnet. Teknisk museum samler dagbøker, spesielt fra helsepersonell. Randsfjordmuseet samler foto og fortellinger fra eget distrikt. Norsk Folkemuseum bruker portalen minner.no til å samle tekst og bilder om hvordan folks hverdag er blitt forandret.

Denne gangen tok det en uke før Norsk Folkemuseum begynte å dokumentere. Etter terroraksjonen 22. juli 2011 tok det tre måneder før vi var i gang. Etter tsunamien i 2004 gjorde vi ingen ting. Neste gang det smeller ønsker vi at norske museer skal kunne gå ut med en koordinert og gjennomtenkt dokumentasjonskampanje, gjerne i tett samarbeid med presse, forskningsinstitusjoner og myndigheter.

Tippoldemor (94) og tippoldebarn (4) som sender klemmer gjennom vinduet. Bildet er innsendt til koronainnsamlingen på minner.no. (Foto: Benedicte Aarsand Dale-Odland (cc-by))

Fortellinger vi trenger

God dokumentasjon av kriser har både umiddelbare og lange virkninger. Rett etter en dramatisk hendelse vil det finnes folk som har behov for å fortelle historien sin og dette er ofte fortellinger vi andre trenger å høre. Når det hele er over vil personlige vitnesbyrd være blant de viktigste kildene for å forstå hva som faktisk skjedde. Fortellingene til de som sto midt i det – som de overlevende fra Utøya – har åpenbart stor betydning. Men ved nasjonale kriser er det også viktig hvordan vi reagerer og blir påvirket som fellesskap, for dette er nøkkelen til om samfunnet vokser på krisen eller blir svekket av den.

Dokumentasjonen bør helst komme raskt i gang. Reaksjoner, perspektiv og erfaringer vil ikke være tilgjengelige på den samme måten om noen måneder. Nå er situasjonen åpen og usikker – full av både gode og dårlige muligheter. I fremtiden kommer vi til å vite mer om hvordan det hele gikk, noe som vil påvirke både hva vi husker og hvordan vi husker det.

Verdien av aktiv innsamling

Holder det ikke at aviser og sosiale medier hver dag er fulle av stoff om det som skjer? Trenger vi spesielle tiltak for å dokumentere? Erfaringer fra tidligere kriser viser at vi trenger spesielle tiltak. I pressen er dekningen av slike hendelser alltid spisset. Også når det fortelles historier fra hverdagslivet fokuserer redaksjonen det de mener er salgbart. Dette fører til at noen perspektiver blir dominerende mens andre erfaringer havner i skyggen, selv om de kan være ganske utbredte. Da orkanen Katrina hadde rasert New Orleans i 2005 spredte internasjonal presse en fortelling om at byen var preget av vold, overgrep og lovløshet. Heldigvis ble det raskt satt i gang en kampanje med masseintervju av overlevende, og de fortalte en annen historie, der solidaritet, hjelpsomhet og offervilje var de sentrale temaene.

Det er viktig at mange ståsteder og perspektiver slipper til og er med på å forme vår kollektive hukommelse. Vitnesbyrdene vi samler nå, blir til råstoff for formidling og kildegrunnlag for forskning i lang tid fremover. Kriseforskning er jo det mest åpenbare, men den første henvendelsen om koronainnsamlingen til Norsk Folkemuseum var fra en forbruksforsker som ønsker å undersøke hvordan koronakrisen endrer vår bruk av rengjøringsmidler.

Det illustrerer at vi ikke kan vite hvilke fremtidige forskningsbehov vi samler for.

Museenes forutsetninger

Hvorfor bør akkurat museene organisere dokumentasjonsarbeidet? Museene er dypt forankret i samfunnet. De har forbindelser til skoleverket og til pressen og samarbeider tett med forskere på universiteter og høyskoler. Noen museer er nasjonale mens andre er lokale. Noen jobber med brede tema mens andre er spesialiserte. Til sammen favner vi bredt. Undersøkelser har også vist at museene er blant de institusjonene i samfunnet som folk har størst tillit til. I en krisesituasjon vil museer kunne nå ut og etablere samarbeid gjennom relasjoner som allerede finnes.

Museene har også spesialistene som trengs for å gjennomføre intervjuer, ta fotografier og samle inn gjenstander. I tillegg har vi noe som gjør oss ganske unike – vi har systemer for å ta vare på alt dette og gjøre det tilgjengelig i fremtiden.

Museenes evne til aktiv innsamling bør behandles som en del av kriseberedskapen. For å handle rasjonelt under en krise bør man være forberedt. Ellers skjer det ofte at man først nøler for lenge og deretter tar forhastede valg. Hvordan når vi ut til gruppene vi ønsker å få i tale? Hva er de beste løsningene for å gjennomføre intervjuer? Hvilke miljøer er det verdifullt å spille på lag med? Hvem tar ansvar for hvilke oppgaver?

Med planlegging kan vi dokumentere mer effektivt og med større gjennomslag. Før vi glemmer hvordan det føltes å være museumsarbeider under koronakrisen våren 2020 ønsker Norsk Folkemuseum å samle museer og andre som har engasjert seg i å dokumentere det vi nå står midt oppe i. Kanskje vi kan bli enige om en strategi for hvordan vi skal mobilisere under den neste nasjonale krisen? Da vil vi gå til verket raskere, bredere og sikrere.

Kvinnedag og likestilling – i et historisk perspektiv

Kvinnedagen 2020 ble på Universitetet i Agder, Kristiansand, i år markert fredag 6. mars. Linjeforeningen for historiestudentene, Clio, markerte dagen ved å invitere til foredrag og panelsamtale om kvinnedag og likestilling i et historisk perspektiv, med linjer til nåtiden.

Ragnhild Bie Nielsen
Nestleder i Clio og HIFO-sekretær

Seminaret ble arrangert av studentforeningen Clio ved Universitetet i Agder (Foto: Ragnhild Bie Nielsen)

Foredragsholderne for arrangementet var Trine Rogg Korsvik, historiker og seniorrådgiver på Kilden kjønnsforskning og ansvarlig for kvinnehistorie.no og Knut Dørum, forfatter og professor i historie på UiA. Korsviks tema var «Myter og kamper om kvinnedagen 8. mars: et historisk tilbakeblikk», mens Dørums tema var «Seksuell trakassering og hevnporno er den kanskje største utfordringen for likestillingskampen i dag». Begge holdt forrykende foredrag, som både engasjerte og informerte publikum, før arrangementet ble avsluttet med panelsamtale ledet av Nertila Stringa, leder av Venstres Kvinnelag i Agder, og tidligere medlem av likestillings- og inkluderingsutvalget på UiA.

Kvinnedagens historie

Korsviks foredrag var som tittelen beskriver en gjennomgang av historien til kvinnedagen, med myteknusing og informasjon som for mange av deltagerne var helt nytt.

Det hele begynte i 1908, av amerikanske sosialister som kjempet for kvinners stemmerett. Den endelige datoen ble ikke bestemt før etter 1917, da russiske kvinner markerte kvinnedagen ved å demonstrere for brød og fred, og dermed bidro til å utløse den russiske revolusjon. I utgangspunktet var 8. mars veldig radikal, og det var en offisiell høytidsdag i Sovjetunionen fra 1921. Det ble slutt på den radikale delen da Stalin overtok makten.

Korsvik holdt seg ikke bare i øst, men fortalte også hvordan 8. mars hadde utviklet seg i Norge. I Norge ble den første kvinnedagen arrangert 7. mars 1915, med den russiske revolusjonære Alexandra Kollontai som hovedtaler. I mellomkrigstiden ble den også markert av kommunister i Norge, da hovedsakelig som en kamp mot matskatt, melkeavgift, prylestraff og andre angrep fra borgerstanden. Kravene var med andre ord ganske jordnære i Norge i mellomkrigstiden. Det var mindre markeringer frem til 1972, da 8. mars ble og fortsatt er et viktig og sterkt symbol for den nye kvinnekampen.

Dørum startet sitt foredrag med spørsmålet «Hvorfor skal vi markere likestilling i verdens mest likestilte land? Har vi ikke fått nok likestilling?». Han fortsatte med å forklare hvorfor det fortsatt er viktig å ha fokus på denne dagen. Hans budskap var at Norge på ingen måte kan kalles en feministisk stat, selv om noen har hevdet det motsatte. Det beste beviset på det er at det er relativt få i Norge som ønsker å kalle seg feminist og vedkjenne seg feminisme som politisk standpunkt. Kvinner er til og med på noen områder mindre likestilte enn det de var i 1970. Det gjelder sex-fiksering, seksuell trakassering, og det som kalles hevnporno.

Unge jenter er i dag underlagt større skjønnhetstyranni enn deres mødre og bestemødre, og de er svært sårbare når forsmådde gutter eller ondskapsfulle menn legger ut intimbilder på nettet. Det er en enorm grenseløshet i sosiale medier.

Likestilling også for menn

Dørum poengterte også at menn også behøver likestilling, da gutter sakker akterut i skolen. Færre leser bøker, noe som fører til dårligere språkferdigheter som igjen fører til mindre kunnskap og refleksjon. Likestillingskampen er blitt viktigere enn noensinne av flere grunner. Nasjonal-konservative vinder blåser over Europa. Dette kan oppsummeres i troen på den sterke mann, og mistro og skepsis

Fra venstre: Knut Dørum, Trine Rogg Korsvik og Nertila Stringa.
(Foto: Ragnhild Bie Nielsen)

til demokrati og menneskerettigheter. I kampen mot dette leder EU an. Likeverd og like muligheter gjelder i dag ikke bare mellom menn og kvinner, men mellom folk med ulik etnisitet, hudfarge. seksuell legning, religiøs tro og så videre.

Spørsmål fra salen

I den etterfølgende panelsamtalen ble foredragsholderne stilt dagsaktuelle spørsmål som «Er det hardt å være jente i dag?», «Diskrimineres menn i Norge?», og «#Metoo – er det en trend eller en bevegelse?» Her ble det blant annet poengtert at det ofte er farlig å være ung mann på byen en lørdags kveld, da de er mer utsatt for vold enn kvinner. Videre ble det drøftet at #Metoo flyttet grenser og satte varige spor, med å sette i gang viktige samtaler og holdningsendringer.

Arrangementet fikk ved hjelp av dyktige deltagere som satt viktige emner på dagsordenen, emner verden ennå ikke kan gi slipp på den dag i dag.

Historikeren søker gode tekster!

Historikeren er drevet på dugnad og lever av gode tekster fra velvillige medlemmer og andre bidragsytere. Ved å skrive i *Historikeren* bidrar man ikke bare til det kollegiale felleskapet, men man har også muligheten til å kommunisere direkte til profesjonshistorikerne i Norge.

Vi er spesielt interessert i bokomtaler og anmeldelser, tekster om hva som skjer i lokallagene og seniors portrett. «Seniors portrett» har vært en gjenganger i mange år i *Historikeren*. Det er en ypperlig anledning til å hedre en god kollega, en skattet veileder eller en framifrå historiker på annen måte.

Er du usikker på om din tekst kan publiseres i *Historikeren*? Ta kontakt på historikeren@hifo.no. Vi tar også i mot ferdige tekster til samme adresse.

Ellen Schrumpf

Olav Rovde
Professor emeritus, Høgskulen i Telemark
(Universitetet i Søraust-Noreg)

Ellen Schrumpf, 71 år, er professor emerita ved Universitetet i Søraust-Noreg, campus Bø. Ho kom til Bø i 1982 til det som då var Telemark distriktshøgskole (TDH). Ho vikarierte først for Jostein Nerbøvik, men då han seinare valde å flytte permanent til Volda og høgskolen der, gjekk ho inn i fast stilling. Ho arbeidde sidan ved høgskolen, som frå 1994 vart ein del av Høgskolen i Telemark (HiT), frå 2016 Høgskolen i Søraust-Noreg, med universitetsstatus frå 2018. Ho hadde forskingspermisjon i nokre perioder, og i 2006-2008 var ho tilsett som professor ved Norsk Senter for barneforsking ved NTNU.

Historieseksjonen ved TDH og seinare HiT var eit heller lite fagmiljø. Då Ellen vart ein del av seksjonen, talte historiefaget 4 faste stillingar. Dette gjorde at dei fagtilsette måtte ta seg av store fagområde. Ellen fekk ansvar for store deler av 1800- og 1900-talet, både i norsk historie og verds-historie.

Ellen 2019 (Foto: privat)

I forskingssamanheng har ho markert seg både i sosialhistorie, kulturhistorie, barndomshistorie, kvinnehistorie, lokal- og regionshistorie og i industrihistorie.

Lokalpatriot

Ellen er fødd og oppvaksen i Porsgrunn. Sjølv om ho budde i Bø heldt ho ved like sambandet til (og patriotismen for) heimbyen. Dette kjem vi tilbake til.

Det gode forholdet ho har til Telemark er ikkje minst markert i hennar lidenskap for friluftsliv – både til turar på Lifjell, og ved kysten og i Rauland der ho kan bruke familiehytter. Det fell lett for meg, som er eldre enn Ellen, å slå fast at ho er ein uvanleg sprek pensjonist. I vinter har snøsesongen vore problematisk for dei skiglade, men utan at dette har stoppa Ellen. Ho har bak seg ei rekkje skimil. Og badesesongen varer heile året. Ho er med i ei gruppe isbadarar som møtest kvar 14. dag til dukkertar og symjeturar i Seljordsvatnet. Det må leggjast til at ho er ein del av ei svært sprek familie. Det gjeld mannen Arne, men ikkje minst sonen Thorkild som i vinter sette ny Bø-rekord i maraton i eit løp i Nederland.

– *Kvifor vart du historikar?*

Ellen viser her til det samfunnsengasjerte miljøet i gymnastida i Porsgrunn – rundt mellom andre Harald Berntsen. Han har sjølv skrive om dette i boka «Det lange friminuttet». Dette miljøet var på ein måte ein forløpar til studentopprøret i 1968 som prega studentlivet ved universitetet på Blindern.

– Eg hadde også ei politisk engasjert mor som sat i formannsskapet og bystyret i Porsgrunn for partiet Venstre, og var oppteken av kvinnesak, fortel Ellen.

Kvinnehistorie

Engasjementet til Ellen vart nok retta lenger ut mot den politiske venstresida – i tråd med miljøet ho opplevde i gymnastida. Ho reiste rett frå gymnaset til Oslo i 1967, der ho tidleg kom inn i eit aktivt studentpolitisk miljø. At historie vart det viktige faget i utdanninga, sprang ut frå det politiske og samfunnsmessige engasjementet ho vart dregen med både i Porsgrunn og i Oslo. Men før ho byrja på hovudfaget tok ho psykologi grunnfag og nordisk mellomfag - og historie mellomfag.

På denne tid var det mange studentar på venstresida som «proletariserte» seg for å vise solidaritet med arbeidarklassen. Dette var noko av bakgrunnen for at Ellen tok fotolinja ved yrkesskolen på Sogn i 1971-72. Rett etter cand.mag-graden jobba ho eit år på Sunnhordland folkehøgskole. I 1976 var ho tilbake til historiestudiet på Blindern, denne gongen til hovudfagsstudiet.

– *Du valde kvinnehistorie som tema for hovudoppgåva di. Kva var bakgrunnen for det?*

– Det var eit enkelt val, fortel Ellen. – Eg var aktiv i Kvinnefronten og elles i kvinnepolitiske arbeid, og det var stor interesse for kvinnehistorie på denne tida. Det var eit nytt fagfelt. Først gjekk det inn som tema i andre samanhengar, t.d. opplegg i sosialhistorie som Sivert Langholm hadde ansvar for. Viktige personar for å fremje kvinnehistorie som eige fagfelt var Ida Blom, Sølvi Sogner, og sjølvsagt Anne Lise Seip, fortsetter Ellen.

Den siste var rettleiar for hovudopgåva Ellen skreiv ferdig i 1978: «Tjenestepikespørsmålet i Kristiania. Tjenestepikenes kår og organisering cirka 1880-1900».

Ellen står i kvit lue i første rekkje. (Foto: Erik Thorberg, NTB scanpix)

– Hovudoppgåva vart skriven innanfor eit sosialhistorisk og marxistisk perspektiv. Å skrive om tenestejentene var både å dra fram ei «gløymd» gruppe og som var dobbelt undertrykt, både som kvinner og som klasse, fortel ho.

Abortsak og barndomshistorie

I 1979 vart Ellen vit.ass. for Anne Lise Seip med prosjektet «Kvinnenes politiske rolle i sosialpolitikken».

Det året Ellen leverte hovudoppgåva si, vart lova om sjølvbestemt abort vedteken i Stortinget. Det skjedde etter ein lang strid – der kvinneorganisasjonane, mellom dei Kvinnefronten som Ellen arbeidde i, var aktive pådrivarar.

Etter at lova vart vedteken i 1978, løyvde Eilert Sundts Forskningsfond, oppretta i 1964 ved hundreårsjubileet for Oslo Arbeidersamfunn, pengar til eit stipend for å skrive ei kortfatta historie om abortspørsmålet. Abortsaka hadde vore ei av dei mest sentrale kampsakene til arbeidarkvinnene – med Katti Anker Møller som pionerkvinne. Ellen fekk tildelt stipendet, og arbeidet hennar vart redigert og trykt som bok: Abortsakens historie (1984).

Før dette fekk ho eit anna oppdrag innanfor temaet kvinnehistorie. Knytt til 50-årsjubileet til studieforbundet AOF vart det laga ei utstilling om kystkvinnene. At dei valde eit tema om kvinner, viste kor sterkt kvinnesaka stod på denne tida. Ellen skreiv boka som følgde med utstillinga: «Utmed havet» Kystkvinnens liv og virke 1920-1940.

Det var ingen lang veg frå kvinnehistorie til barndomshistorie, som vart hovudtemaet i Ellens forskingsarbeid – og det ho har arbeidd mest med. Dette har gjort henne til ein av dei fremste historikarane på dette området, og munna mellom anna ut i boka som kom ut på Det norske Samlaget i 2007: *Barndomshistorie.*

– Korleis oppstod denne interessa? Var barndomshistorie eit lite utforska tema i bant historikarane?

– Barndomshistorie kom inn som viktig tema for historisk forsking på 1970- og 80-talet. Bakgrunnen var ei aukande interesse for sosialhistorie og for å dra «usynlege» grupper og menneske utan makt inn i historia – og at alle grupper, også barn, hadde rett til historie. Ein annan grunn var historiefagleg. Kunnskap om barndom vil føre til utvida innsikt og forståelse av sjølve den historiske utvikling. Ein av dei som tidleg peikte på dette, var Edv. Bull som alt i 1970 i eit foredrag utheva kor viktig barndomshistorie var for å skjøne historisk utvikling, endring og stabilitet. Dei første initiativa kom med proklameringa av det internasjonale barneåret i 1979. Då vart det oppretta ei forskingsgruppe «for studiet av familie og individ i de siste 200 år», leia av Anne Lise Seip. Norsk Kulturråd og Norges almenvitenskaplige forskningsråd (NAVF) løyvde pengar til eit temanummer i Forskningsnytt («Å være barn i våre dager»), fortel Ellen

– Korleis oppstod interesse di for barndomshistorie? Korleis kom du inn i dette arbeidet?

– Etter forskingsinitiativet i 1979 utlyste NAVF forskingsmidlar om bardomshistorie som eg søkte på og fekk. Det resulterte mellom anna i fleire arbeid i 1986 og 1987 om barns arbeid ved Ulefos Sagbruk i siste halvdel 1v 1800-talet, seier ho.

Utfordra «elendighetshistorien»

Dette, barnearbeid i Telemark, vart Ellens spesialområde innanfor barndomshistorie. Her har vi først og fremst doktoravhandlinga di frå 1997: Barnearbeid – plikt eller privilegium? Barnearbeid i to norske industrisamfunn i perioden 1850-1910. Dette er ei avhandling som handlar om to industribedrifter i Telemark , Ulefos Sagbrug og Porsgrund Porselænsfabrik, dvs det er industrihistorie, og avhandlinga føyer seg også til Ellens arbeid som lokal- og regionshistorikar – som vi skal sjå på snart. Men først og fremst er det ei avhandling om barnearbeid.

Hovudtemaet her er at barnearbeidet ho fann i desse to bedriftene også hadde positive sider. Det spesielle – og nytolkande – ved avhandlinga er at barnearbeidet vart analysert i eit kulturhistorisk perspektiv, det som ho elles kallar den kulturelle «vendinga» (etter den sosialhistoriske) i utviklinga av barndomshistorie. Kva ligg det i denne tilnærminga? Den utfordrar det som Ellen nemner som «elendighetshistorien» om barnearbeid: At foreldra vart tvinga til å sende barn på arbeid av økonomiske grunnar, og, på den andre sida, at kravet

frå kyniske bedriftseigarane hadde til auka profitt, skapte etterspørsel etter barnarbeidarar – dvs barnearbeid einsidig handlar om utnytting.

– I eit nytt kulturhistorisk perspektiv vart imidlertid industrielt barnearbeid forstått på nye måtar. Barnearbeid vart forklart og fortolka som meiningsfull aktivitet innanfor den lokale kulturen det var ein del av. I arbeidet opplevde barna at dei var nyttige og kunne bidra til familiens levebrød. Det å arbeide vart vidare forklart som rasjonelle val til barna sjølve og familiane deira, og det å ta del i arbeidslivet vart skjøna som lekk i opplæringa av barna til framtidige yrke, forklarar ho.

– Perspektivet er vel ei vidareføring av at barn i familiene i primærnæringane alltid har delteke i arbeidslivet – og hjelpt til heime?

– Ja arbeid var ein sjølvfølgjeleg del av å vekse opp. Ved å delta i arbeidslivet fekk barna ikkje berre kunnskap, men det var ein del av å bli sosialisert i samfunnet og integrert i vaksenlivet, utdjupar Ellen.

– Det språkleg elegante ordparet du brukar i overskrifta i avhandlinga di «Plikt eller privilegium», kan vel kanskje vere noko uklart ut frå det du elles skriv. Det låg ei klar fortventing i familiene om at barna skulle delta i arbeidet – både heime og vel også i dei to industrimiljø du handsamar. Ein kan vel då sjå på det som ei plikt?

Ja, det er sjølvsagt eit poeng. Eg skulle kanskje ha skrive plikt og privilegium. Mitt poeng er å leggje vekt på at dette arbeidet for barna også var eit privilegium, svarar Ellen.

Slår vi i dag opp nemninga barnearbeid på nettet finn vi for det første definisjonar på barnearbeid (under ein viss alder), og vekt på dei skadelege sidene – at det går ut over leik og skole, og elles historia om lovgjevinga som avgrensa eller forbaud barnearbed, tema som du vel kritiserer i analysene dine (som del av «elendighetshistoria»). No er nemninga også tolka positivt – at barnearbeid er oppdragande og utdannande, kanskje på grunn av dine arbeid (som m.a. er synt til på Wikipedia). Men:

– Det at du i di forsking legg vekt på dei positive sidene ved barnearbeid, betyr vel ikkje at negative og undertrykkjande sider ved barnearbeid ikkje har funnest - under den industrielle revolusjonen, eller i fleire land i dag, t.d. i koboltgruvene i Congo som er viktige for batteriproduksjonen til el-bilar?

– Nei, men det er døme på misbruk av barnearbeid, på slaveliknande tilstandar. Det er eit resultat av stor fattigdom som pressar familiene til å sende barna sine frå seg – ofte på grunnlag av gjeldskontraktar, presiserer ho.

Ei tredje vending

Barndomshistoria omfattar fleire sider som er behandla i ei rekkje bøker og artiklar Ellen har skrive. Ei meir overordna tilnærming er historiografiske analyser av perspektivendringar, eller det ho som nemnt kallar «vendinger» i barndomshistoria. I det som ein nesten kan kalle ein «programartikkel» (den ho skreiv i HT i 2012), viser Ellen skiftingane frå først den sosialhistoriske tilnærminga, som kjenneteiknar etableringsfasen for barndomshistoria på 1970-og 80-talet, og gjennombrotet for denne tilnærminga seinare på 80-talet då den vart utvikla som ein eigen forskings- og studiedisiplin. Den andre «vendinga» som kom på 1990-talet, representerer ein overgang til barndomshistorie som kulturhistorie.

– Dette siste var inga tematisk nyorientering, ein var framleis oppteken av barnearbeid i industri og landbruk, og barnets stilling i familie og skole. Men det var ei teoretisk nyorientering. Barndom vart skjøna som ein sosial og kulturell konstruksjon og merksemda vart i større grad retta mot barnet som aktør og som skapande subjekt i eige liv. Dette utfordra forteljingar om barnearbeid som «elendighetshistorie» og at utviklinga fram mot vår tid kan karakteriserast som eintydige framsteg. Eg brukar denne «vendinga» som grunnlag i doktoravhandlinga mi, fortel Ellen.

– Den tredje «vendinga» er overgang til det du skriv i artikkelen i Historisk Tidsskrift *i 2012 – «å innlemme materialitet som fortolkingskategori». Det er vel her artikkelen din kan lesast som eit program. Kva ligg det i dette?*

– I dette ligg det at dei ytre materielle omgjevnadane også har betydning, og at alt ikkje kan skjønast i ein kulturell samanheng.

– Du legg vekt på at denne tredje «vendinga» ikkje må hindre å analysere barndomshistorie som sosialhistorie eller som kulturhistorie, men at det å bruke materialitet som fortolkingskategori kan gje ny innsikt. Og i artikkelen i 2012 brukar du arbeidarminner frå Kristiania som skal vise dette. Korleis?

– Arbeidarminna kan vise korleis arbeidarbarna i miljøet i Kristiania rundt 1900 erfarte, tilpassa seg og beherska dei materielle krava i nærområda. Utgangspunktet er at barna møter den materielle verda med sin kropp, og at kjønn, fysisk konstitusjon og dugleikar til barna var avgjerande for korleis dette møtet arta seg, og for forminga av verda til barna og barna sjølve.

– I presentasjonen av dine arbeid, også knytt til barndomshistorie, er artikkelen du skreiv i HT i 2016: «Om helter og skurker og nasjonal identitet. – Norske barns minner og fortellinger fra 2. verdenskrig». Artikkelen byggjer på utvalde skolestilar frå ein stilkonkurranse blant norske skolebarn i 1946. Korleis vurderer du dette materialet?

– Stilane gjev uttrykk for barnas eigne perspektiv på krigsåra slik dei nedteikna det i 1946 – og er sånn sett ei unik kjelde i barndomshistorisk forsking, seier ho.

Det var det fleire som meinte. Ved 150-årsjubileet for *Historisk tidsskrift* i 2019 fekk lokallaga i HIFO i oppdrag gjennom året å velje månadlege favoritt-artiklar, etter mønster frå artikkel-samlinga *Hundre års historisk forskning* som HT gav ut i 1969. HIFO Vestlandet valde (i mai) artikkelen Ellen skreiv i 2016.

Det er også ein samanheng mellom hennar arbeid om barnearbeid og hennar arbeid i lokal- og regionshistorie. Doktorgradsavhandlinga om barnearbeid er som nemnt knytt til to industribedrifter i Telemark. Plasseringa av høgskulen i Bø gjorde det naturleg å hente kjeldestoffet frå Telemark. Det same galdt vel Ellens bakgrunn som

telemarking. Her høyrer vel eit anna av hennar arbeid heime – boka om hennar heimby – *Porsgrunns historie* bd. 2. Prosjektet vart utlyst, Ellen søkte og fekk det. Det var vel nesten som å kome heim.

Her må ein leggje til at ho var med på å skrive *Telemarks historie*, som kom ut i tre bind i 2014, og der Ellen sat i hovudredaksjonen – og var ein av to som redigerte bind 2, og der ho skreiv om folk og næringar i Telemark på 1800-talet, som var ein av hovudartiklane i boka.

Eit anna prosjekt Ellen gjennomførte først på 2000-talet resulterte i boka *Berus Eder.* Norske drikkekulturer gjennom de siste 200 år. (2003) Prosjektet kom i stand etter initiativ frå HIFO, og vart finansiert av Norges Forskningsråd , med tilskot frå høgskulen. I boka skildrar og diskuterer ho drikkeskikkar i denne perioden, og oppfatningar om rus og fråhald.

– Du tek opp mange av dei sosiale og kulturelle - og positive sidene - ved bruk av alkohol. Det kan vere freistande å dra samanlikning her med tilnærminga du har til barnearbeid, der du også dreg fram dei positive sidene.

– Dette er eit kulturhistorisk blikk på alkohol og fråhald i denne perioden, og då må sjølvsagt framstillinga gå inn på korleis alkohol har vore viktig i sosiale og kulturelle samanhengar der folk møttest til festleg samvær. Men samstundes tek eg i denne boka opp korleis oppfatningane om drykk og rus har skifta, seier ho.

Kulturstudier og barneforsking

– I 1999 gjekk du frå historieseksjonen til det nyoppretta kulturstudiet ved HiT, der du kom til å leie masterstudiet. Kva var grunnen til denne overflyttinga?

– Det var eit tverrfagleg studium, og eg hadde før eg gjekk inn i dette studiet orientert meg i den retning.

– Til det same: Du flytta i 2008 til NTNU der du fekk ei professorstilling ved Norsk Senter for barneforsking ved NTNU. Kvifor? Og kvifor flytta du tilbake etter to år?

– Eg søkte på eit nyoppretta professorat i barndomshistorie. Men eg er telemarking, og fann ut at eg ikkje ville flytte permanent til Trondheim

Ellen har vore med i ei rekkje komitear og utval som har med forsking å gjere – særleg innanfor hennar eige forskingsområde. I perioden 1996-2000 var ho leiar i HIFO. Ho var då med på å leggje HIFO-seminaret til Bø i 1996. Ho spelte også ei sentral rolle i 2010 då Bø igjen var vertskap for historikarlauget i Norge.

– Har det skjedd endringar i historiefaget i din tid i faget?

– Det må vere at faget har opna seg meir opp – teke opp nye problemstillingar og tema – som t.d. barndomshistorie.

– Har historikarane ei viktig stemme i samfunnsdebatten – bør dei ha det?

– Ja, dei bør absolutt ha det – fordi historie gjev nødvendige perspektiv i denne debatten.

– I 1999 skreiv du, som leiar i HIFO, ein artikkel i HIFO-nytt der du tok opp debattkulturen i faget som kunne vere altfor krass og aggressiv. Du fekk raskt svar – frå den debattglade Kåre Lunden som avviste problemstillinga, og viste til at kvinner kunne ha ein tendens til å unngår fagleg usemje. Korleis er det med debattkulturen i dag? Finst det spor i lauget etter slike holdningar når det galdt synet på kvinner som Lunden peikte på?

– Eg har lite å innvende mot debattkulturen i dag – eg synest stort sett at den er sakleg. Men kvinnene er framleis i mindretal i toppstillingar i det norske fagkollegiet. Det bør ein nok gjere noko med.

Ellen samarbeider med Universitetet i Pune. Bildet er teke i samband med ein workshop om global barndom, kjønn, helse og klasse. (Foto: privat)

Som professor emerita er Ellen framleis aktiv. Ho har kontorplass ved campus Bø, og tek del i den faglege debatten ved institusjonen. Ho er med i eit prosjekt om å skrive Sauherads historie, den gamle kommunen som frå i år saman med Bø er del av nye Midt-Telemark kommune. Ho er professor II ved Universitet i Pune i India – som ho alt har vitja fleire gonger, og der ho nyleg (i februar) har vore og halde forelesingar i barndomshistorie.

Seierherrenes fotohistorie

Arthur Tennøe
Seksjonsleder, Nasjonalbiblioteket

Noen fotografier blir viktigere enn andre gjennom hva de avbilder, men også gjennom virkningshistorien: hvilken historie de kan manifestere og bekrefte. Tyske soldater som marsjerer triumferende nedover Karl Johan i det allerede overgitte Oslo for 80 år siden 9. april 1940 er et bilde som har blitt stående som en del av den visuelle hukommelsen etter krigen. Med god grunn. Bildet fra nasjonens hovedgate tatt opp med slottet og universitetet som bakgrunn rommer et enormt semantisk potensiale. Det vil si, det er to fotografier. Og mange flere. Men scenen er den samme og på ett plan er dette ett bilde. Da tyskerne kom til Norge denne dagen brakte de med seg et stort antall fotografer for opptak av film og foto til bruk for propagandaformål. Norske myndigheter var ikke like forberedt til 9. april, heller ikke i forhold til «mediekrigen».

Det har vært hevdet at disse bildene var tatt av tyskerne for propagandaformål, fra filmopptak. Men i arkivet etter det da ledende bildebyrået Henriksen & Steen finner vi i mappen «Den tyske invasjonen» med 93 negativer fra 9. april og de påfølgende dagene og ukene. Dette er negativer på plast 9x12. Det er sparsomt med spesifikke opplysninger, «metadata», om hvert enkelt opptak. Arkivet gir kontekst og sekvens til de enkeltstående kjente og ukjente bildene.

I Norge ble det siste bildet, som bare viser de tyske soldatene publisert på forsiden av Aftenposten 10. april 1940 i et opplag på 171.000 under overskriften «Tyskerne marsjerer inn i Oslo» og med bildeteksten «Tyskerne passerer Universitetet». Da var allerede *Aftenposten* under sensur og pålegg fra okkupanten. Bildet fungerer som en dokumentasjon og demonstrasjon av den tyske overmakten og ville slik bidra til å svekke potensiell norsk motstand som ble utelatt. Bildet ble med dette innledningen på at fotografier i *Aftenpostens* egen regi ble et viktig virkemiddel som propaganda for nazistiske formål.

Vi ser fotografer også i bildene og det har vært hevdet at reportasjebilder fra Karl Johan i USA ble brukt til å latterliggjøre den passive måten Norge tok imot den tyske militærmakten. Men i 1947 ble bildet trykt i boken Norges krig. Da valgte man fotografiet til venstre (s.40). Tyskerne er litt mindre og de norske tilskuerne er med i kanten: «folk står på begge sider lamslått av det uventede og sjokkerende syn». Flere som skulle delta i motstandskampen var vitne til innmarsjen og minst fire har identifisert seg som den samme skikkelsen med sykkelen, helt opp til 2020. Slik blir de tidligere «staffasjefigurene» aktivert og bildet har i ettertiden blitt et viktig utrykk for norsk motstand in spe. Tilskuerne på fortauet ble seierherrene. Da blir historien en annen.

Eksponering 9 og 10, O.1397 og O.1393. «Den tyske invasjonen». 9. april 1940. Negativ. 9,0 x 12cm. Arkivet etter Henriksen & Steen. Nasjonalbiblioteket.

Styremedlemmer

Leder: Thomas Hagen, tlf. 469 20 446,
e-post: th@stiftelsen-arkivet.no

Nestleder: Harald Rinde,
epost: harald.rinde@uia.no

Redaktør i medlemsbladet *Historikeren*: Amund Pedersen,
e-post: historikeren@hifo.no

Kasserer: Trond Bjerkås,
e-post: trond.bjerkas@uia.no

Ruth Hemstad, tlf. 934 37 312,
e-post: ruth.hemstad@nb.no

Karsten Korbøl (skolekontakt), tlf. 992 32 327,
e-post: karsten.korbol@frittord.no

Synne Correll, tlf. 905 18 034,
e-post: synne.corell@gmail.com

Magne Njåstad,
epost: magne.njaastad@ntnu.no

Eirinn Larsen,
epost: eirinn.larsen@iakh.uio.no

Varamedlemmer

Lena Ingilæ Landsem,
e-post: lena.i.landsem@uit.no

Andreas Bagås Lien,
e-post: Andreas.Bagas.Lien@bjertnes.vgs.no

Per Kristian Sebak,
e-post: per.sebak@sjofartsmuseum.no

HIFO-sekretariatet

Ragnhild Bie Nielsen og Tora Karoline Rundhovde,
e-post: post@hifo.no

Lokallagsrepresentanter

Agder: Gunhild Aaby,
e-post: g.aaby@vestagdermuseet.no

Bergen: Peter Hatlebakk,
e-post: peterhatlebakk@gmail.com

Bodø: Arild Vaag Prestøy,
e-post: arild.v.prestoy@nord.no

Nordvestlandet: Madeleine Zetterlund Stenhammer,
e-post: madeleine.zetterlund.stenhammer@hivolda.no

Rogaland: Frode Fyllingsnes,
e-post: frode.fyllingsnes@lyse.net.

Sogn og Fjordane: Pål Berg Svennungsen,
e-post: pbsv@hvl.no

Tromsø: Harald Dag Jølle,
e-post: jolle@npolar.no

Trøndelag: Maria Antonie Sæther,
e-post: maria.antonie.sather@ntnu.no.

Vestfold: Nina Sølversen,
e-post: ninasoelversen@gmail.com

Østlandet: Maria Flaten Gunstad,
e-post: maria.flaten.gunstad@gmail.com

Redaksjonen

Redaktør: Amund Pedersen,
epost: historikeren@hifo.no

Redaksjonsmedlemmer: Vibeke Kieding Banik,
Caroline Juterud, Martin Auke og Nora Birkeland

Innmelding, kontingent og abonnement

Innmelding skjer til foreningens e-postadresse:
post@hifo.no

Kontingent 550 kr per år, for masterstudenter 300. Abonnement på Historikeren koster 300 kr per år.

Returadresse:

Den norske historiske forening (HIFO)
Universitetet i Agder
Institutt for religion, filosofi og historie
Postboks 422
4604 Kristiansand

NORGE P. P.
posten

Gards- og slektshistorie • Bygdehistorie • Byhistorie • Regionhistorie • Årbok • Årsskrift • Rapport

Nytt bokprosjekt under utarbeidelse?

Gratis veiledning i teknisk produksjon.

Ring 41 31 77 22: Vi tilbyr:

- Rådgivning/grafiske tips
- Typografi, design, bildearbeid
- Trykk og innbinding
- Vi har lang erfaring med bokproduksjoner
- Trykk i skandinaviske og baltiske trykkerier
- Gode priser og referanser
- Førtrykksarbeidet utføres av norske fagfolk

MESTER

Bra priser?

Sjekk selv: post@bokstavogbilde.no
Eller ring: Arne Kjeldstadli, tlf: 41 31 77 22

Skabos gt 15, 3040 Drammen. Osloavdeling: Bygdøy alle 21, 0262 Oslo